

Продіус О. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту*

Одеського національного політехнічного університету

Prodius O. I.

*Candidate of Economic Sciences
Associate Professor, Department of Management
Odessa National Polytechnic University*

ІНКЛЮЗИВНІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

INCLUSIVE INNOVATIONS IN THE CONTEXT OF THE SOCIAL RESPONSIBILITY OF THE ENTERPRISE

Анотація. У роботі розглянуто науково-методичні підходи до формування механізмів інклюзивних інновацій у контексті соціальної відповідальності підприємства. Проаналізовано іноземний досвід формування інклюзивної інноваційної політики, розглянуто фактори, які необхідно враховувати для того, щоб інноваційні системи були більш сприятливими для впровадження інклюзивних інновацій. Визначено, що модель інклюзивного розвитку є найбільш прийнятною для забезпечення конкурентоспроможності економіки і рівномірного підвищення добробуту всіх громадян.

Ключові слова: інновації, інклюзивні інновації, соціальна відповідальність підприємства, соціально-економічний розвиток, особи з обмеженими можливостями, інклюзія, соціальна політика, інноваційна політика.

Вступ та постановка проблеми. Економічне зростання держави як результативний показник економічного розвитку, що втілює в собі синергетичний ефект функціонування всієї сукупності соціалізованих суб'єктів ринку, все більше оцінюється за критеріями, що відображають якість життя людей. У суспільстві відбувається переосмислення змісту категорії «економічне зростання» як із позицій, джерел, що створюють його на мікрорівні, так і формованих кількісних та якісних характеристик і одержуваного кінцевого результату на макрорівні. Актуальність розгляду як одного з факторів формування якості економічного зростання соціальної відповідальності підприємств пов'язана з тим, що забезпечення стабільності та довготерміновості темпів зростання економіки, його якісного складника можна досягти лише за узгодженої політики дій суб'єктів на мікро- і макрорівнях розвитку національної економіки. Взаємодія між бізнесом і владою, приватним підприємництвом і державою означає розуміння того, що рішення сформованих соціально-економічних проблем можливе лише в партнерстві з великими суб'єктами вітчизняного бізнесу, які поділяють відповідальність за безперервність відтворення та якісне накопичення людського капіталу. У зв'язку із цим актуалізується значимість дослідження процесу впливу соціальної відповідальності бізнесу на формування інклюзивного економічного зростання й обґрунтування заходів держави щодо стимулювання соціально відповідальної поведінки підприємств.

Для переходу України на інноваційний шлях розвитку потрібна активна комплексна інноваційна політика держави, що включає як найважливіший компонент гуманітарний складник. Разом із тим інноваційна політика, що реалізується нині в нашій державі, має переважно технологічний характер, впровадженню інновацій в соціальній сфері приділяється недостатня увага. Питання підвищення якості життя населення на основі активізації соціальної відповідальності бізнесу, освоєння інклюзивних інновацій залишаються недостатньо розробленими аспектом теоретико-методологічних підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічного зростання, пошук умов для формування його соціальної якості перебували у центрі уваги дослідників протягом усієї історії становлення і розвитку економічної науки. Збільшення наукових інтересів щодо пошуку моделі розвитку соціально-економічних систем, яка ідеально впишеться в економіку знань, пов'язане з трансформацією індустріального суспільства в інтелектуальне. Ці зміни супроводжуються економічними, фінансовими, соціальними кризами, тому вчені і практики намагаються знайти шляхи вирішення проблем, що виникають. Дослідженням інклюзивного розвитку присвячено праці переважно закордонних учених: Д. Асмоглоу, Д. Робінсона, С. Голандера, Р. Болінга, Дж. Подеста, Е. Дуффо. Серед українських науковців можна виділити наукові праці А. Базилюка, О. Жулина, Т. Затонацької, С. Кожемякіної, Л. Федулової, І. Тараненко.

Розкриття природи соціальної відповідальності бізнесу та еволюції підходів до її розуміння знайшло своє відображення в працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених, а саме: Ф. Котлера, Р. Сімса, П. Друкера, С. Філіппової, А. Зінченко, В. Гесця, А. Колота, М. Саприкіної, С. Мельника, С. Мочерного, Л. Хобти, Т. Антошко, П. Круш, Ю. Тюленева, Д. Баюра, В. Божкова, М. Третяка, Л. Петрашко, М. Сухотериної та ін. [1–12]. Однак стрімка глобалізація економічних процесів об'єктивно зумовлює необхідність подальшого вивчення проблем формування та розвитку інклюзивних інновацій у контексті соціальної відповідальності підприємств у взаємозв'язку з необхідністю підвищення інноваційного розвитку, мета якого – не тільки зростання прибутковості підприємств, а й передусім набуття ними соціальної відповідальності перед суспільством, що становить основу стабільного економічного розвитку будь-якої сучасної держави.

Метою даної роботи є обґрунтування важливості інклюзивних інновацій як основи соціально-економічного розвитку країни в контексті соціальної відповідаль-

ності підприємств через інклюзію усіх членів суспільства та гуманізацію економічних процесів.

Результати дослідження.

Однією з головних рушійних сил розвитку виробництва і суспільства нині є інноваційна діяльність. Важливим аспектом в понятті «інновація» є позитивний ефект від упровадження нововведення, проте далеко не всі інноваційні рішення приносять безпосередній економічний результат. Ефект може бути, наприклад, соціальним, екологічним, що приносить у результаті користь суспільству в цілому. На сучасному етапі формування теорії інноваційного розвитку стався якісний стрибок у розумінні значення інновацій. Інновації сприймаються як засіб прискореного розвитку не тільки підприємств, а й галузей, регіонів, країн. Доводиться, що інновації проявляються не тільки як нові продукти, послуги або технологічні процеси, а й охоплюють також і соціальну сферу, стратегії і бізнес-моделі, що забезпечують фінансові та інші переваги.

Інновації є двигуном економічного прогресу і покликані сприяти поліпшенню добробуту різних груп суспільства. Однак за певних умов інновації можуть також посилювати соціальну нерівність та ізоляцію, саме тому все більш актуальним стає питання про «інклюзивні» інновації, спрямовані на поліпшення добробуту малозабезпечених і маргінальних груп, зокрема з погляду їх доступу до основних державних послуг (освіти, інфраструктури, охорони здоров'я).

Під інклюзивними інноваціями розуміють створення і виведення на ринок нових якісних продуктів або послуг, які розроблені для і/або тих, хто позбавлений гідного рівня життя (наприклад, для осіб із низькими доходами, інвалідів, мігрантів, пенсіонерів та ін.). Такі інновації покликані поліпшити існування «виключених» груп людей, забезпечити їх більш повноцінне включення в життя суспільства.

Якщо дослідити сутність поняття «інклюзія», то воно близьке за значенням до поняття «інтеграція» та протилежне до сегрегації та екстракції. Інклюзія полягає в адаптації системи до потреб людини. У ній усі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для отримання позитивного результату за рівних можливостей. У рамках інклюзивної моделі люди адаптуються, змінюються, враховуючи і задовольняючи потреби кожного члена суспільства.

Концепція інклюзивного розвитку передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби. Інклюзивне зростання економіки є багатфакторним і багаторівневим процесом, основою якого є економіка максимальної зайнятості та взаємодії усіх суб'єктів у контексті гуманного розвитку суспільства,

Сучасне громадянське суспільство неможливе без активного залучення усіх членів у різні види діяльності, поваги прав і свобод кожної окремої людини, забезпечення гарантій безпеки і рівноправності. Можна виділити такі типи соціально-економічного розвитку:

1. Сегрегація (лат. *segregatio* – відділення) – будується на поділі людей у суспільстві на категорії за ознакою відмінності соціальних статусів, що призводить до обмеження сфери життєдіяльності і взаємодії.

2. Інтеграція (лат. *integratio* – поповнення, відновлення) – передбачає пристосування членів суспільства до єдиної соціально-економічної системи.

3. Екстракція (лат. *extractum* – витяжка) – поділ суспільства на складові частини за допомогою створених умов, у яких вони розподіляються неоднаково.

4. Інклюзія (англ. *inclusion* – включення) – це процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі через

доступ до можливостей і справедливий розподіл результатів праці [4, с. 20].

Концепція інклюзивної інноваційної діяльності з'явилася в країнах, що розвиваються, де бідність, з якою стикаються багато жителів, позбавляє їх не тільки переваг науково-технічного прогресу, а й доступу до засобів задоволення їх базових потреб.

Усвітній банк визначає інклюзивну інноваційну діяльність як будь-яку інноваційну діяльність, яка допомагає розширювати легкий доступ до якісних продуктів і послуг, що створює і збільшує можливості маргіналізованих верств населення отримувати кошти. Він виділяє п'ять характерних ознак інклюзивної інноваційної діяльності: прийнятний доступ; стійке виробництво; товари і послуги, що створюють можливості для отримання коштів для існування; орієнтованість на маргінальні верстви населення, передусім осіб з обмеженими можливостями [2].

Інклюзивна інноваційна діяльність спирається не тільки на технологічні інновації, а й на автоматизацію робочих процесів, системи доставки й інновації в рамках бізнес-процесів для зниження витрат і розширення доступу. Це означає, що інклюзивні інновації можуть розроблятися на основі передових досліджень або з використанням раніше відомих технологій.

Інклюзивна інноваційна діяльність спрямована, головним чином, на сприяння забезпеченню доступу до основних товарів і послуг і на розширення економічних прав і можливостей за рахунок зусиль зі створення, одержання, адаптації, засвоєння і поширення знань, безпосередньо орієнтованих на задоволення потреб маргіналізованих верств населення [1].

Інклюзивна інноваційна діяльність охоплює також розроблення, поширення й упровадження інновацій, здатних поліпшити умови життя груп населення, що знаходяться в менш сприятливому положенні, які не перебувають з малозабезпечених осіб.

Дослідники вважають, що приватний сектор у змозі допомогти поліпшити умови життя осіб з обмеженими можливостями, головним чином, трьома способами: шляхом створення робочих місць і підвищення продуктивності, шляхом задоволення деяких їхніх потреб у рамках ініціатив соціальної відповідальності корпорацій і шляхом розроблення доступних за ціною продуктів і послуг, що відповідають потребам споживачів із низькими доходами. Інклюзивна інноваційна політика спрямована на те, щоб особи з обмеженими можливостями могли брати участь в інклюзивній інноваційній діяльності або як новатори, або як користувачі інновацій.

У всьому світі інклюзивні інновації застосовуються для поліпшення якості та рівня життя, підвищення добробуту громадян, вирішення соціально значущих і екологічних проблем, тому не меншу увагу слід приділяти впровадженню соціальних інновацій, що сприяють побудові громадянського суспільства, здатного прийняти і запропонувати інноваційні проекти різної спрямованості.

Так, у США невід'ємним елементом реалізації інновацій і розвитку соціально орієнтованого бізнесу виступають державно-приватне партнерство, реалізація приватних і громадських ініціатив за підтримки держави. При цьому нерідко важлива роль відводиться критерію прибутковості проекту.

В Європейському Союзі проводиться політика забезпечення співробітництва в соціальній сфері, спрямована на боротьбу з бідністю і соціальною нерівністю, а також на підвищення значущості цієї проблеми і визнання основних прав людей, які перебувають у тяжкому ста-

новищі, з наданням для таких людей можливостей гідно жити і брати активну участь у суспільному житті. До пріоритетних напрямів належать розроблення й упровадження програм підтримки соціальних інновацій для незахищених верств населення на основі надання інноваційних технологій у навчанні та освіті, забезпечення робочими місцями, які давали б їм змогу задіяти весь робочий потенціал.

Так, у розвинених країнах формується об'єднання соціальних підприємств, які впроваджують соціально орієнтовані проекти, спрямовані на вирішення конкретних проблем суспільного розвитку і приносять прибуток. Зростає увага до глобальних і регіональних проблем. Відносини соціально орієнтованих підприємств, громадських організацій і держави будуються на принципах державно-приватного партнерства, підтримки громадської та приватної ініціативи, спрямованої на вирішення актуальних соціальних проблем та отримання доходу [16].

Основні пріоритети соціальної та економічної політики зосереджені у сфері розвитку людського потенціалу: поширення стандартів здорового способу життя; перехід до індивідуалізованої безперервної освіти, доступної всім громадянам; упровадження інноваційних технологій в освіті; поширення механізмів соціального партнерства, забезпечення збалансованості заробітної плати та продуктивності праці; інтеграція національної інноваційної системи в глобальну інноваційну систему; інтеграція науки, освіти і бізнесу; перегворення високотехнологічних виробництв і галузей економіки знань у значимий фактор економічного зростання; забезпечення інтенсивного технологічного оновлення масових виробництв на базі нових енерго- і ресурсозберігаючих екологічно безпечних технологій; вирішення проблеми забезпечення економіки високопрофесійними кадрами.

Яскравим прикладом інструменту політики, орієнтованої на задоволення потреб малозабезпечених споживачів, служить пропозиція щодо створення індійського фонду інклюзивних інновацій. Фонд буде, головним чином, надавати компаніям необхідний капітал для комерціалізації їх ідей. Підтримувані фондом підприємства будуть спрямовувати свої зусилля на основні сектори, такі як освіта, охорона здоров'я і сільське господарство, а також забезпечувати одночасно соціальну та комерційну віддачу. Робота цього фонду призведе до створення інноваційних рішень за рахунок спрямування основного творчого потенціалу Індії на подолання найбільш важливих проблем.

Досвід роботи з інклюзивними інноваціями показує, що створення нових послуг навколо будь-якого продукту може бути успішною альтернативою надання субсидій. У зв'язку із цим можна навести приклад компанії «СЕЛКО», яка надає панелі сонячних батарей сільським громадам в Індії. Ця компанія робить сонячну енергію доступною для сільських жителів й є прикладом того, як можна створити нову екосистему послуг навколо певного продукту. У цьому разі в рамках традиційної політики розширення доступу до сонячної енергії в сільських громадах вона вважалася б продуктом, при цьому банки отримували б від державних органів субсидії для видачі кредитів споживачам на покупку панелей сонячних батарей. Однак такий підхід не був реалістичним, урахуовуючи обмеженість коштів у сільських жителів в Індії. У відповідь на це компанія «СЕЛКО» розробила інноваційний підхід, згідно з яким сонячна енергія стала вважатися не продуктом, а послугою. Замість використання субсидій ця компанія створила модель оплати конкретної послуги, за якої підприємці придбали технологію і стали стягу-

вати щоденну невелику плату за використання сонячних освітлювальних пристроїв, які вони роздають щовечора і забирають на наступний ранок. Упроваджена цією компанією модель, яка гарантує платоспроможність посередників і скорочує адміністративні витрати «СЕЛКО» завдяки тому, що ця компанія працює не з численними споживачами, а з обмеженим числом підприємців, дає змогу згодом покривати всі витрати на виробництво сонячної енергії. У 2012 р. завдяки компанії «СЕЛКО» в будинках 120 тис. домогосподарств у штаті Карнатака (Індія) з'явилось світло [13; 15].

Під час вивчення малобюджетних сегментів ринку слід також урахувувати важливу роль взаємодії та участі малозабезпечених громад та інших нетрадиційних зацікавлених сторін, таких як місцеві громади. Крім того, під час розроблення інновацій важливо також залучати бенефіціарів, тобто в даному разі – малозабезпечені верстви населення й інші групи, схильні до ризику соціального відчуження. Учасники малобюджетних сегментів ринку можуть найкраще визначити їх потреби.

Програми інклюзивних інновацій повинні також передбачати створення механізмів, які будуть спонукати незаможне населення спільно розробляти й удосконалювати інклюзивні рішення. Як відзначив Всесвітній банк у 2013 р., віддача від інклюзивних інновацій буде більш значною в довгостроковій перспективі, якщо країни, що розвиваються, будуть зміцнювати потенціал для розроблення власних інклюзивних інноваційних рішень у партнерстві з національними, регіональними та глобальними організаціями в області інновацій [14].

Підвищення рівня інформованості підприємців із низькими доходами про те, як будь-яка конкретна інновація може змінити спосіб отримання ними засобів до існування, сприяє не тільки зміцненню їх підприємницьких навичок, а й подальшого поширенню цих інновацій. Підприємці з низьким рівнем доходів к країнах, що розвиваються, часто потребують освоєння як загальноосвітніх предметів, так і фінансових та комерційних навичок, а також у розвитку таких ділових якостей, як уміння розпізнавати вигідні можливості, наполегливість і впевненість у своїх силах. Наявність стартового капіталу не може компенсувати відсутність належної компетенції і підготовки у сфері підприємництва, і часто кредити, що надаються менш компетентним підприємцям, погашають. Зміцнення потенціалу сприяє підвищенню ефективності та зростанню їх підприємств, а також їх особистому розвитку. Державна політика в інтересах підприємців із низьким рівнем доходів повинна забезпечувати, щоб така підготовка пропонувалася не тільки в рамках традиційної системи освіти, а й за допомогою інших механізмів, таких як неформальні громадські, сільські та професійно-технічні програми.

Таким чином, можна зробити висновок, що у світовій практиці інновації в соціальній сфері є інструментом подолання економічних, екологічних та соціальних проблем. Соціально орієнтовані інноваційні проекти реалізуються для боротьби з бідністю, подолання нерівності доходів, підвищення рівня й якості життя соціально незахищених верств населення, підвищення толерантності, дотримання прав людини, соціалізації громадян з обмеженими можливостями та іммігрантів, ефективного використання людських ресурсів. У західному суспільстві розроблення й упровадження соціальних інновацій є завданням не лише держави, а й підприємців та громадських організацій.

Сучасна системна модель розвитку соціальної відповідальності суб'єктів господарювання має отримати визнання та підтримку у вітчизняному середовищі під-

приємців, громадських діячів, політиків, науковців та стати аксіомою для українських підприємств, запорукою їх ринкового успіху, гарантією сталого розвитку суспільства. Саме збалансована система соціальної відповідальності суб'єктів господарювання здатна позитивно вплинути на формування інклюзивних інновацій, завдяки чому сформується умови для стійкого зростання середнього класу як головного носія соціального капіталу, сформується громадянське суспільство як форма суспільної самоорганізації.

Висновки. Русійська сила переходу бізнесу до реалізації своїх соціальних зобов'язань полягає в об'єднанні зусиль трьох економічних суб'єктів: держави, громадянського суспільства і бізнесу. При цьому провідна роль у процесі становлення інституту соціальної відповідальності бізнесу повинна належати державі. Соціальні проекти необхідні державі, оскільки дають можливість економити бюджетні кошти на соціальну сферу, підтвердженням чого є стрімкий розвиток цього напрямку в Європі, де держава всіляко підтримує різні ініціативи соціальних підприємств. Соціальні підприємства є досить цікавим ресурсом для інноваційних, ініціативних і далекоглядних підприємств, що можуть створити реальну конкуренцію традиційному бізнесу. У рамках соціальних проектів інклюзивних інновацій налагоджуються партнерські стосунки між державним, приватним та громадським секторами, а також створюється мережа підтримки

соціальних підприємств, співробітництва, обміну досвідом та навчання.

Розроблення і реалізація інклюзивної інноваційної політики здатні допомогти досягти більш рівноправного, стійкого та інклюзивного розвитку. Для включення соціальних цілей у стратегію політики у сфері інновацій необхідно вивчити характерні особливості осіб з обмеженими можливостями, то, як вони живуть і що їм потрібно для поліпшення їх існування. Важливо розробити цілі і стратегії щодо того, як заохочувати і здійснювати інклюзивну інноваційну діяльність, тому необхідно, щоб інклюзивні інноваційні програми розроблялися на основі комплексного підходу, що враховує особливості не тільки суб'єктів, що беруть участь у реалізації таких програм, але й їх об'єктів, осіб з обмеженими можливостями, які здебільшого живуть у злиднях, та інші групи, особливо схильні до соціально-економічної ізоляції.

Для підвищення ефективності інклюзивних інновацій у контексті соціальної відповідальності підприємств необхідно активізувати розвиток системи державно-приватного партнерства щодо реалізації соціальних інновацій; створення стимулів для інвестування бізнесом соціальних інновацій; створення умов, необхідних для прояву приватних ініціатив у соціальній сфері, розвитку соціального підприємництва; формування інститутів розроблення, впровадження та масштабування успішної практики соціальних інновацій.

Список використаних джерел:

1. Федулова Л.І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку / Л.І. Федулова // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 3(25). – С. 56–65.
2. Затонацька Т.Г. Фінансове забезпечення інклюзивного зростання та подолання бідності в Україні: існуюча практика та перспективи / Т.Г. Затонацька // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – Вип. 1(28). – Т. 2. – С. 102–112.
3. Тараненко І.В. Модифікація глобалізаційно-інноваційної моделі світової економіки на засадах сталого розвитку: нові виміри конкурентоспроможності / І.В. Тараненко // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – Вип. 1(12). – С. 172–185.
4. Базилюк А.В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А.В. Базилюк, О.В. Жулин // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – Вип. 1. – С. 19–29 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.
5. Богдан Н.И. Инновации для инклюзивного развития регионов Беларуси / Н.И. Богдан, С. Вархурст // Економічний вісник університету. – 2014. – № 22/1. – С. 14–20.
6. Аджемоглу Д. Почему одни страны богатые, а другие бедные / Д. Аджемоглу, Дж.А. Робинсон // Происхождение власти, процветания и нищеты. – М. : АСТ, 2015. – 720 с.
7. Хакимов Х.А. Методические подходы к оценке инклюзивного роста / Х.А. Хакимов // Science and world. – 2016. – № 5(33). – Т. II. – С. 159–162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://scienceph.ru/d/413259/d/science_and_world_no_5_33_may_vol_ii.pdf.
8. Філіппова С.В. Соціальна відповідальність у стратегії управління вітчизняним підприємством: проблемні питання інтегрування механізму / С.В. Філіппова // Економіка: реалії часу. – 2017. – № 2(30). – С. 5–17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No2/5pdf>.
9. Антошко Т.Р. Впровадження корпоративної соціальної відповідальності на промислових підприємствах : [монографія] / Т.Р. Антошко, П.В. Круш, Ю.В. Тюленева. – К. : НТУУ «КПІ», 2013. – 275 с.
10. Баюра Д.О. Формування системи корпоративного управління на засадах соціальної відповідальності / Д.О. Баюра // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2013. – № 151. – С. 18–22.
11. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність у парадигмі глобального управління : автореф. дис. ... д-ра. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Л.П. Петрашко. – Київ, 2013. – 40 с.
12. Сухотеріна М.І. Механізм реалізації корпоративної соціальної відповідальності машинобудівних підприємств / М.І. Сухотеріна // Економічний форум. – 2014. – № 2. – С. 163–167.
13. Atkinson A.B. Analysing and Measuring Social Inclusion in a Global Context. United Nations / A.B. Atkinson, E. Marlier. – New York, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.un.org/esa/socdev/publications/measuring-social-inclusion.pdf>.
14. Darvas Zsolt An anatomy of inclusive growth in Europe / Zsolt Darvas, Guntram B. Wolf // Bruegel 2016. – P. 106 [Electronic resource]. – Mode of access : http://bruegel.org/wp-content/uploads/2016/10/BP-26-26_10_16-final-web.pdf.
15. Gupta Joyeeta Sustainable development goals and inclusive development / Joyeeta Gupta, Courtney Vegelin // International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics. – June 2016. – Volume 16. – Issue 3. – P. 433–448 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://link.springer.com/article/10.1007/s10784-016-9323-z>.
16. The Inclusive Growth and Development Report 2017 : Insight Report the World Economic Forum. – January 2017 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf.

Аннотация. В работе рассмотрены научно-методические подходы к формированию механизмов инклюзивных инноваций в контексте социальной ответственности предприятия. Проанализирован иностранный опыт формирования инклюзивной инновационной политики, рассмотрены факторы, которые необходимо учитывать для того, чтобы инновационные системы были более благоприятными для внедрения инклюзивных инноваций. Определено, что модель инклюзивного развития является наиболее приемлемой для обеспечения конкурентоспособности экономики и равномерного повышения благосостояния всех граждан.

Ключевые слова: инновации, инклюзивные инновации, социальная ответственность предприятия, социально-экономическое развитие, лица с ограниченными возможностями, инклюзия, социальная политика, инновационная политика.

Summary. In this work there have been considered the scientific and methodological approaches to the formation of mechanisms of inclusive innovations in the context of the social responsibility of the enterprise. The foreign experience of forming an inclusive innovation policy has been analyzed, factors that need to be considered in order for innovation systems to be more favorable for the implementation of inclusive innovations are considered. It is determined that the model of inclusive development is the most acceptable for ensuring the competitiveness of the economy and uniform improvement of the well-being of all citizens.

Key words: innovations, inclusive innovations, social responsibility of the enterprise, social and economic development, persons with disabilities, inclusion, social policy, innovation policy.